

LEESBEVORDERING INFORMATIEVAARDIGHEDEN & MEDIAWIJSHEID

voor het voortgezet
onderwijs 2021-2022

de Bibliotheek
Bibliotheeken Mar en Fean

INHOUD

Inleiding	3
De Bibliotheek op school (dBos)	4
De Monitor	5
Collectie	
Dienstverleningsabonnement	6
Project- en themacollecties	7
Wisselcollecties	7
Lês en Read	8
Leesbevordering	
Bibliotheekbezoek	9
BiebExperience	10
Boekproeverij	11
Boekproeverij voor docenten	11
Lespakket met boeken	12
Leesclub in de klas	13
CKV-activiteiten	14
Landelijke campagnes	
Read2Me!	15
Nederland Leest Junior	16
Boekenweek voor jongeren	17
Jonge Jury	18
De Inktaap	19
De Weddenschap	20
LêsNo!	21
Informatievaardigheden	
Lessenreeks informatievaardigheden	22
Profielwerkstuk	23
Mediawijsheid	
Data Detox Kit	24
Doe je digiding!	25
Mediabegrip	26

INTRODUCTIE

Beste onderwijsmanager, taalcoördinator en docent,

Wegduiken in een mooi boek, samen praten over een verhaal en in gesprek gaan over de manier waarop we online met elkaar communiceren. Als professionals weten we hoe de leesvaardigheid, het leesplezier en het digitale burgerschap van jongeren ontwikkelen.

Op dit moment groeit een hele generatie op die nog maar moeilijk voor lezen te porren is. De jeugd leest nog wel, maar dan vooral korte tekstjes zoals appjes en posts op sociale media. Dit minder 'diep' lezen zorgt ervoor dat hun leesvaardigheid daalt, waardoor het plezier in lezen afneemt. De jeugd realiseert het zich nu nog niet, maar deze ontleding heeft grote gevolgen voor henzelf en de samenleving. Goede lees- en digitale vaardigheden zijn van cruciaal belang. Lezen is goed voor je woordenschat en in het verlengde daarvan je taalvaardigheid, je concentratievermogen, je geheugen en het geeft je toegang tot kennis. Zonder deze vaardigheden kun je je zaken niet goed regelen.

Het is daarom erg belangrijk dat wij de jeugd kunnen ondersteunen bij haar leesontwikkeling. Met plezier bieden wij u hierbij een overzicht van de producten, diensten en activiteiten, waarmee de bibliotheek u in het schooljaar 2021/2022 kan ondersteunen op het gebied van leesbevordering, informatievaardigheden en mediawijsheid. De programma's helpen om de taalvaardigheid en het leesplezier van jongeren te vergroten en om ze te leren nadenken over zichzelf en de wereld om hen heen. Maar ook om ze verstandig te leren omgaan met internet, ze weerbaar te maken voor de druk van sociale zaken en zelfstandig hun overheidszaken te regelen. Verder bieden we vanaf het schooljaar 2021/2022 een nieuw programma aan op het gebied van mediawijsheid.

Als u behoefte heeft aan andere producten, diensten of activiteiten dan opgenomen in deze brochure of aan een invulling die meer aansluit bij uw lessen en leerlingen, dan is dit te allen tijde bespreekbaar. Neem hiervoor contact op met de lees- en mediaconsulent of de coördinator educatie. Laten we als werkveld de handen ineenslaan om deze generatie jongeren weer aan het lezen te krijgen. Met een uitgebalanceerd aanbod vanuit de bibliotheek, boeken die aansluiten bij de belevingswereld en hulp bij het ontwikkelen van digitaal burgerschap bouwen we aan een samenleving waarin iedere jongere straks actief mee kan doen.

Veel plezier bij het selecteren van de activiteiten voor uw school, leerweg of klas. Met vragen en opmerkingen kunt u bij een van ondergetekenden terecht. Wij kijken uit naar een prettige samenwerking in het schooljaar 2021/2022!

Mei freonlike groetnis,
Met vriendelijke groeten,

→ Gonda de Jong, lees- en mediaconsulent vo/mbo
g.dejong@bmf.nl
06-51804603
→ Wiesje Eppinga, coördinator educatie
w.eppinga@bmf.nl
06-12740987

De bibliotheek: jouw partner voor beter lezen

Jongeren die veel en graag lezen, kunnen later hun (digitale) zaakjes beter regelen. Helaas toont onderzoek naar begripend lezen aan dat Nederlandse jongeren steeds slechter lezen. Het is een feit dat we het tij moeten keren. Maar hoe? Door als bibliotheek en onderwijs de handen ineen te slaan. *Je staat er als docent niet alleen voor.*

De Bibliotheek *op school* is een landelijke aanpak voor het onderwijs waarin scholen en bibliotheken met een structurele en strategische aanpak opbrengstgericht samenwerken aan taalontwikkeling, leesbevordering, informatievaardigheden en mediawijsheid van leerlingen. Het doel is een aantoonbare kwaliteitsverbetering van het onderwijs en het stimuleren van meer lezen, op school en thuis.

De Bibliotheek *op school* – voortgezet onderwijs

Inhoud	De Bibliotheek <i>op school</i> is een landelijke aanpak. Het startpunt van de samenwerking is wat de school al doet en heeft. De bibliotheek levert faciliteiten, expertise en een dienstpakket dat bestaat uit maatwerk en standaardproducten. De school krijgt jaarlijks voor 100 uur een lees- en mediaconsulent toegewezen, die samen met de school inzet op meetbare resultaten. Jaarlijks wordt er naar aanleiding van de uitkomst van de leesmonitor een op maat gemaakt activiteitenplan samengesteld. Structurele borging en betrokkenheid zijn essentieel. Directeur, teamleider, docent, mediathecaris en lees- en mediaconsulent werken samen aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. De samenwerking draagt daadwerkelijk bij aan het realiseren van onderwijsdoelen op het gebied van taal.
Voor wie	Scholen voortgezet (speciaal) onderwijs
Doel	Het meetbaar bevorderen van het leesplezier Het stimuleren van de taalontwikkeling Het meetbaar verbeteren van informatie- en mediavaardigheden (digitale geletterdheid)
Duur	Tenminste 3 jaar
Waar	Zowel op school als in de bibliotheek
Investering	€10,20 per leerling per schooljaar

Meer informatie over de Bibliotheek *op school* vindt u op: www.bmf.nl/educatie

Als u als school en bibliotheek gaat samenwerken, wilt u met elkaar iets teweegbrengen bij de leerlingen. U wilt iets veranderen in hun leesgedrag, leesmotivatie en informatievaardigheden. U wilt bewust kiezen aan welke doelen u gaat werken en daarna wilt u weten of u op de goede weg bent.

De Monitor de Bibliotheek *op school* brengt de opbrengst van de samenwerking tussen school en bibliotheek in kaart. Door ieder jaar de monitor uit te voeren, ontstaat een helder beeld van de veranderingen bij leerlingen en docenten.

De Monitor

Inhoud De monitor bestaat uit digitale vragenlijsten voor leerlingen, voor docenten en voor leesconsulenten van de bibliotheek. Via deze vragenlijsten worden jaarlijks gegevens verzameld over:

- Het leen- en leesgedrag van leerlingen
- De leesmotivatie van leerlingen
- De informatievaardigheden van leerlingen
- Het leesbevorderende gedrag van docenten
- Onderwijs in informatievaardigheden

De bibliotheek verzamelt de gegevens in de monitor en maakt een analyse. Op basis van de analyse stellen de bibliotheek en het team doelen op voor de komende periode. Bij de doelen worden werkwijzen afgesproken. De docenten en de bibliotheek voeren voor een afgesproken periode de werkwijzen uit en bekijken wat de opbrengt is. Er wordt toegewerkt naar de volgende meting van de monitor, waaruit precies zal blijken wat de aanpak heeft opgeleverd en welke andere ontwikkelingen mogelijk om actie vragen.

Voor wie Scholen voortgezet (speciaal) onderwijs

Doel Een school die deelneemt aan de Monitor wil doelgericht samenwerken met de bibliotheek om de taalontwikkeling en de informatievaardigheden van de leerlingen te stimuleren.

Duur Tenminste 3 jaar
Het invullen van de Monitor duurt ca. 20 minuten

Waar Zowel op school als in de bibliotheek

**Meten is
weten!**

COLLECTIES

Een jongere die boeken ziet en ze binnen handbereik heeft gaat sneller lezen. Laat de bibliotheek u daarom helpen met de collectie boeken in uw lokaal. Zo bent u ervan verzekerd dat uw leerlingen de leukste boeken voor het grijpen hebben.

Dienstverleningsabonnement

Inhoud	Voor scholen zijn er speciale dienstverleningsabonnementen. Met dit abonnement kunt u per pas maximaal 35 boeken lenen (geen maximum per categorie). - Uitleentermijn is 6 weken - U betaalt geen reserveringskosten en te-laet-geld - U kunt thema- en wisselcollecties aanvragen - U kunt per schooljaar uit een selectie van ons aanbod twee gratis activiteiten kiezen. In een persoonlijk gesprek zullen we u hierover informeren.
Voor wie	Scholen voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs
Doel	Bibliotheekmaterialen lenen ter ondersteuning van de lessen Aanvulling op uw eigen onderwijsdoel Aansluiting bij de interesses van de leerlingen
Duur	Een schoolabonnement is één jaar geldig De uitleentermijn van de materialen op een schoolpas is 6 weken
Waar	De materialen voor gebruik in de klas/op school kunt u zelf uitzoeken in de bibliotheek. Ook is het mogelijk om materialen online te reserveren, zodat deze voor u klaar staan als u in de bibliotheek komt.
Investing	€80,- per pas

Project- en themacollecties

Inhoud	Zonder veel moeite de leukste en beste boeken in de klas? Voor de bibliotheek is dat geen probleem. Wij kunnen op maat een projectcollectie voor u samenstellen. Wilt een collectie historische verhalen ter ondersteuning van de lessen geschiedenis? Of een collectie boeken die leerlingen kunnen lezen voor hun lijst (Nederlands, Fries, Engels, Frans, Duits)? Er zijn ontzettend veel mogelijkheden, te veel om op te noemen.
Voor wie	Leerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo, vwo en mbo
Doel	Bibliotheekmaterialen lenen ter ondersteuning van de lessen Aanvulling op uw eigen onderwijsdoel
Duur	Aanvraagtermijn: minimaal 4 weken voor de gewenste ophaaldatum Uitleentermijn: 10 weken
Investing	€ 0,27 per boek per week
dBos	Gratis. Het inzetten én het vervoer van de collecties van en naar school is onderdeel van de Bibliotheek <i>op school</i>
Tip	Wilt u uw leerlingen extra motiveren voor lezen? Combineer een projectcollectie dan met de Boekproeverij!

Vraag ons
naar de
leukste
boeken voor
in de klas!

Wisselcollecties

Inhoud	Wilt u voor een langere periode gebruik maken van een collectie van maximaal 200 boeken en andere materialen, bijvoorbeeld als aanvulling op de schoolbibliotheek? Dan kunt u gebruik maken van een wisselcollectie. De omvang en de inhoud van de collectie kan naar wens worden samengesteld.
Voor wie	Leerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo, vwo en mbo
Doel	Bibliotheekmaterialen lenen ter ondersteuning van de lessen Aanvulling op uw eigen onderwijsdoel Aansluiting bij de interesses van de leerlingen
Duur	Aanvraagtermijn: minimaal 6 weken voor de gewenste ophaaldatum Uitleentermijn: half of heel schooljaar
Investing	€ 4,50 per boek per half jaar of € 7,00 per boek per jaar
dBos	In overleg te bepalen

Lês & Read

Inhoud	Foarstelling, Paper Towns, Swarte Swan, Princess in Practice, Station Zero, Silke & Miss Dee... Zomaar een paar titels uit onze Friese en Engelse jeugdcollectie. U kunt vrijwel het hele schooljaar beschikken over steeds wisselende Friese en Engelse boeken. U krijgt één, twee of drie keer per schooljaar een collectie te leen met daarin dertig titels, inclusief docentenhandleiding. Na acht weken staat er een nieuwe collectie voor u klaar. Zo blijft lezen leuk en zijn de leerlingen niet snel uitgelezen. De boeken zijn zeer divers en geschikt voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs.
Voor wie	Leerlingen uit klas 1, 2 & 3 van vmbo, mavo, havo, vwo
Doel	Leerlingen maken kennis met de Friese en Engelse taal Het leesplezier in deze twee belangrijkste talen, naast het Nederlands, vergroten Leerlingen leren informatie verwerven uit gesproken en geschreven Engelse en Friese teksten
Duur	Aanvraagtermijn: minimaal 6 weken voor de gewenste ophaaldatum Uitleenperiode: 8 weken
Investering	€ 175,- per schooljaar voor 3 collecties € 60,- voor een enkele collectie
dBos	Gratis. Het inzetten én het vervoer van de collecties van Lês en Read van en naar school is onderdeel van de Bibliotheek <i>op school</i>

LEESBEVORDERING

Wie een kwartier per dag leest, leest -volgens onderzoek- duizend nieuwe woorden per jaar. Wanneer jongeren meer lezen, worden ze beter in taalvakken, maar ook in andere vakken. Een grotere woordenschat maakt begrippeend lezen makkelijker, verbetert digitale vaardigheden en maakt zelfredzamer.

Om te zorgen dat jongeren meer gaan lezen, ontwikkelde Bibliotheken Mar en Fean verschillende activiteiten voor het voortgezet onderwijs die lezen weer leuk maken.

Bibliotheekbezoek

- Inhoud** Ze zitten in iedere klas: leerlingen die beweren dat er geen leuke boeken bestaan. Bij de bibliotheek weten we wel beter! Maar hoe krijg je het juiste boek bij de juiste leerling?
Tijdens het bibliotheekbezoek worden de leerlingen geënthousiasmeerd door de medewerker van de bibliotheek, die een selectie heeft gemaakt van aansprekende titels. Ondertussen vinden ze hun weg in de bibliotheek, ontdekken ze de collectie en leren ze hoe de catalogus werkt.
Vervolgens duiken de leerlingen de boekenkasten in om zelf de leukste boeken te zoeken én natuurlijk te vinden. Ze worden hierbij geholpen door de bibliotheekmedewerker.
- Voor wie** Brugklasleerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo
- Doel** Leerlingen leren de collectie van de bibliotheek kennen en weten wat ze allemaal in de bibliotheek kunnen vinden.
Leerlingen gaan naar huis met een boek dat bij hen past.
- Duur** Maximaal een uur
- Waar** In een vestiging naar keuze
- Investering** € 50,- per uur
Maximaal 3 klassen per dagdeel
- dBos** Gratis. De brugklasbezoeken zijn onderdeel van de Bibliotheek *op school* en kunnen aan het begin van het schooljaar ingepland worden.
- Tip 1** Om de bieb te ontdekken is het ook mogelijk een Bezoek op Maat te organiseren voor uw klas. De inhoud van het bezoek wordt in overleg samengesteld. Het bezoek kan worden afgestemd op de onderwerpen waar u op school aan werkt.
- Tip 2** Wilt u leerlingen uit de eerste klas lid maken van de bibliotheek? Neem dan van tevoren even contact met ons op. Dan kijken we samen naar de mogelijkheden.

Iedereen
naar huis met
een boek!

BiebExperience

Inhoud	Duizenden boeken, tijdschriften en dvd's: de collectie van de bibliotheek is enorm! Hoe vind je dan wat je zoekt? Met de BiebExperience leren leerlingen zoeken in zowel de fysieke als de online collectie van de bibliotheek. Aan de hand van vragen en creatieve opdrachten krijgen ze inzicht in alles wat de bieb te bieden heeft. Op die manier worden ze enthousiast gemaakt voor de bibliotheek. Na deze BiebExperience kunnen leerlingen zelfstandig geschikte (online) boeken vinden voor hun leeslijst, werkstukken en spreekbeurten.
Voor wie	Brugklasleerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo
Doel	Stimulans voor leerlingen om vaker gebruik te maken van de bibliotheek. Leerlingen leren de bieb en de catalogus op een actieve manier kennen.
Duur	Maximaal een uur
Waar	In een vestiging naar keuze
Investing	€ 50,- per uur <i>Maximaal 3 klassen per dagdeel</i>
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen gebruikt worden voor de BiebExperience en zijn gedurende het schooljaar in te plannen in het activiteitenrooster.

Nooit meer
het excuus
dat leerlingen
niet weten
hoe de bieb
werkt.

Boekproeverij

Inhoud	In korte tijd de leerlingen kennis laten maken met de leukste titels? In een vliegensvlugge presentatie komen vijf aansprekende titels aan bod. Het kunnen zowel fictie als non-fictie boeken zijn. Als docent kunt u dit een beetje sturen. Misschien bent u met een thema bezig of bent u de ouderwetse lijstboeken inmiddels een beetje zat. De lees- en mediaconsulent geeft uw klas de leukste titels, van klassiekers tot de nieuwste boeken.
Voor wie	Leerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo
Doel	Leerlingen inspireren met de leukste (jeugd)boeken
Duur	30 minuten
Waar	Naar keuze: school of bibliotheek
Investering	€ 25,- per klas
dBos	Gratis. Een aantal Boekproeverijen zijn onderdeel van de Bibliotheek <i>op school</i> en zijn gedurende het schooljaar in te plannen in het activiteitenrooster.
Tip	Indien gewenst kan de boekproeverij aansluiten bij een thema of project, zoals Read2Me!, de Jonge Jury of de Boekenweek voor jongeren.

Het juiste
boek bij de
juiste leerling!

Boekproeverij voor docenten

Inhoud	Goed kunnen lezen is de sleutel tot succes op school. Met de juiste boekentips en ideeën kunt u de leesmotivatie en het leesplezier van uw leerlingen vergroten. Maar vindt u het lastig om bij te houden welke nieuwe boeken er voor jongeren verschijnen? Geschikt als kick-off voor het nieuwe schooljaar: zo kiest u de beste boeken voor uw leerlingen. Of gebruik de Boekproeverij ter inspiratie voor een teamvergadering. Laat u inspireren, adviseren en informeren door de lees- en mediaconsulent van de bibliotheek!
Voor wie	Docenten onderbouw en bovenbouw Nederlands, Engels, Frans, Duits, Geschiedenis, Maatschappijleer. Geeft u een ander vak waarbij u aan de slag wilt met jeugdboeken? Neem gerust contact op om de mogelijkheden te bespreken.
Doel	Docenten inspireren met (recente) jeugdboeken die aansluiten bij hun vak en hen voorzien van tips en ideeën om hiermee het leesplezier van hun leerlingen te vergroten.
Duur	In overleg, 40-60 minuten
Waar	Naar keuze: school of bibliotheek
Investering	€ 50,- per uur
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden om deze Boekproeverij voor docenten te verzorgen.

Leerlingen
inspireren tot
lezen!

Lespakket met boeken

Inhoud	Dit lespakket bevat kant-en-klaar lesmateriaal bij 21 jeugdboeken. Er is dus volop keuze voor je leerlingen. Via de verhalen en de opdrachten vergroten de leerlingen hun blik op de wereld, leren zij zichzelf beter kennen en vullen ze hun rugzak met waardevolle kennis voor de rest van hun leven. Tijdens een introductieles laat u de leerlingen één van de 21 titels kiezen. Dit doen de leerlingen middels een keuzehulp. Autonomie is bij het bevorderen van leesplezier van jongeren erg belangrijk. Daarom heeft het een positief effect wanneer de leerlingen zelf een boekenkeuze kunnen maken. U geeft van iedere titel het gewenste aantal exemplaren door aan de lees- en mediaconsulent. Zodra alle titels binnen zijn, ontvangt u van de lees- en mediaconsulent de boeken en het bijbehorende lesmateriaal. Dit lesmateriaal bevat minimaal drie verwerkingsopdrachten die naadloos aansluiten bij het verhaal. In principe kiezen de leerlingen één opdracht. Autonomie in het keuzeprocess is ook hier erg belangrijk. Bij het nakijken van de opdrachten kunt u de beoordelingsmatrix gebruiken die bij de opdrachten staat.
Voor wie	Leerlingen uit klas 1 & 2 van het praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo.
Doel	Leesplezier vergroten door verhalen te lezen die tegemoet komen aan de belangstelling en de belevingswereld van de leerlingen. De verwerkingsopdrachten sluiten aan bij diverse kerndoelen van het vak Nederlands en de Referentieniveaus 1F – 3F van Lezen en Schrijven.
Duur	Uitleenperiode: 10 weken
Waar	Op school
Investing	€ 50,- per klas
dBos	Gratis. Er kan voor één klas per keer een lespakket aangevraagd worden.
Tip	Indien gewenst kunt u in plaats van de introductieles een Boekproeverij inplannen. Tijdens deze Boekproeverij zal de lees- en mediaconsulent de boeken presenteren.

Ultiem
gebruiksgemak
met een kant-
en-klaar
lesprogramma!

Leesclub in de klas

Inhoud	Dit project faciliteert leesclubs in de klas voor een periode van gemiddeld zes weken. Uit een selectie jeugdboeken kiezen leerlingen het boek dat hen het meest aanspreekt. Per boek maken ze leesgroepjes. Tijdens het lezen krijgen de leerlingen tips en oefeningen om leeservaringen te delen in de klas. Hierdoor maakt u belangrijke thema's bespreekbaar en draagt dit project ook bij aan de burgerschapsvorming van uw leerlingen. De lees- en mediaconsulent komt drie keer in de klas. Eerst om de boeken en het project te introduceren met een Boekproeverij. De tweede keer om met de groepjes in gesprek te gaan over boeken en de leesbeleving. Tot slot komt de consulent ook bij de eindpresentatie van de leesclubs. U ontvangt een boekenkist met zes verschillende titels, een lesbrief met achtergronden en praktische tips voor het voeren van literaire gesprekken, handleidingen voor creatieve verwerkingen en gesprekskaarten voor de leerlingen.
Voor wie	Leerlingen van het praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo
Doel	Leesmotivatie bevorderen door te praten over boeken Leerlingen delen leeservaringen door actieve deelname aan de gesprekken Leerlingen geven elkaar feedback en passen (uit zichzelf) leesstrategieën toe zoals vragen stellen, teruglezen, samenvatten en voorspellen
Duur	6 weken
Waar	Naar keuze: school of bibliotheek
Investing	€ 75,- per klas
dBos	Gratis. Een aantal Leesclubs zijn onderdeel van de Bibliotheek <i>op school</i> en zijn gedurende het schooljaar in te plannen in het activiteitenrooster.

**Leesplezier
door te
praten over
boeken!**

CKV-activiteiten

Inhoud

Uw leerlingen kunnen in samenwerking met de bibliotheek op diverse manieren kennismaken met de kunstdiscipline literatuur, door actief deel te nemen aan één of meerdere workshops. Hieronder vindt u enkele voorbeelden.

Stiftgedichten

Kies een aantal woorden uit een bestaand stuk tekst, een krant, een boek, een glossy... Omcirkel de woorden. Maak wat er niet bij hoort zwart. Voila! Door woorden weg te strepen maak je een gedicht. De woorden staan al gedrukt, aan jou om er een creatief gedicht van te maken.

Stapelgedichten

Stapelgedichten zijn korte gedichtjes, die je maakt door boeken op elkaar te stapelen. De titels op de ruggen vormen –van boven naar beneden- een gedicht. Vorm en rijm mag je uit je hoofd zetten. Na een korte uitleg duik je in de boeken. Je maakt je gedicht met de boeken uit de bibliotheek.

Instagrampoëzie

Instagram: per dag worden er ruim 100 miljoen nieuwe foto's en video's geüpload. Na een interactief minicollege over de kenmerken en poëtische technieken van Instagrampoëzie ga je aan de slag met de schrijfpdracht en dompel je jezelf onder in de wonderlijke wereld van Instapoetry.

Bookface

Zoek een boek met een gezicht of een lichaamsdeel op de kaft, houd deze in het juiste perspectief voor je zodat dat het net is alsof jij onderdeel bent van het boek. Vervolgens maakt iemand anders vanaf de juiste afstand een foto, zodat jouw lichaam door lijkt te lopen in de kaft van het boek en je hebt een bookface.

Voor wie

Leerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo

Doel

Leerlingen door actieve deelname kennis laten maken met de kunstdiscipline literatuur.

Duur

In overleg

Waar

In de bibliotheek

Investing

€ 25,- per activiteit

dBos

Gratis. Een aantal workshops zijn onderdeel van de Bibliotheek *op school* en zijn gedurende het schooljaar in te plannen in het activiteitenrooster.

Read2Me!

- Inhoud** Wat is het favoriete boekfragment van uw leerlingen? En kunnen zij hun klasgenoten helemaal meenemen in de sfeer van het fragment? Iedereen mag voorlezen in de klas. Wie dat het beste doet, is de winnaar van de klassenronde. Na de klassenronde strijden alle winnaars tegen elkaar in de schoolronde. Deze schoolwinnaars nemen het vervolgens tegen elkaar op in de biebbronde, die georganiseerd wordt in één van de vestigingen van de Bibliotheken Mar en Fean. Wie weet haalt uw leerling wel de provinciale of zelfs landelijke finale... Wie als winnaar uit de bus komt mag zich de voorleeskampioen van Nederland noemen.
- Voor wie** Brugklasleerlingen van praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo & vwo
- Doel** Het leesplezier van leerlingen vergroten door het wedstrijdement
Het bevorderen van het lezen van jeugdliteratuur
- Periode** December 2021 t/m mei 2022
- Waar** Op school en in de bibliotheek
- Investing** € 50,- per school
- Tip 1** Wij kunnen voor u een collectie op maat samenstellen met actuele jeugdboeken en docenten voorzien van online lesmateriaal en informatie.
- Tip 2** Om brugklasleerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden om hun deelname aan de voorleeswedstrijd, kunt u per klas een Read2Me!-introductieles in de bibliotheek volgen. Een bibliotheekmedewerker vertelt de leerlingen alles over de wedstrijd, gaat met hen aan de slag om spannende (voor)leesboeken te vinden en deelt de fijne kneepjes en geheime tips van het voorlezen.

Nederland Leest Junior

Inhoud	In de maand november start jaarlijks Nederland Leest Junior. Het thema van het nieuwe schooljaar wordt steeds in het voorafgaand voorjaar bekendgemaakt. Ieder jaar staat een ander boek centraal. Nederland Leest Junior richt zich op de groepen 7 en 8 van de basisschool en de onderbouw van het voortgezet onderwijs (VMBO klas 1 en 2). Scholen kunnen vanaf 20 april tot 20 mei het Nederland Leest Boekenpakket bestellen. In het boekenpakket zitten 32 boeken, lesmateriaal én een poster voor in de klas om deze leescampagne aan te kondigen. Met de hele klas kunt u in november dit boek lezen en met elkaar in gesprek gaan over het boek én over het thema Over de grens. Het stoere boek Katvis van Tjibbe Veldkamp is komend schooljaar het campagneboek van Nederland Leest Junior.
Voor wie	Leerlingen uit leerjaar 1 en 2 van vmbo en mavo
Doel	Stimuleren van discussie en debat over actuele thema's Stimuleren van leesplezier door leeservaringen te delen
Periode	November 2021
Investing	€ 25,- per pakket
Tip	U leent deze boeken niet, u koopt ze. Een mooie aanvulling op de schoolbibliotheek.

BOEKENWEEK VAN JONGEREN

17 T/M 26 SEPTEMBER 2021

Boekenweek van jongeren

Inhoud

Er zijn verschillende mogelijkheden om op school aandacht aan de Boekenweek van jongeren te besteden, bijvoorbeeld deelnemen aan de schrijverstournee Literatour of door aan de slag te gaan met 3Pak, de geschenkbundel bij deze Boekenweek of de genomineerde boeken voor Beste Boek voor Jongeren 2022

3PAK is een geschenkbundel met drie korte verhalen van drie topauteurs. Dit jaar een graphic novel van Aimée de Jongh en verhalen van Splinter Chabot en Khalid Boudou. Tijdens de Boekenweek van Jongeren is het geschenk verkrijgbaar bij boekhandels en bibliotheken. Daarnaast kunnen leerlingen als lid van de Bibliotheek 3PAK lenen in de Online Bibliotheek.

Het Beste Boek voor Jongeren wordt ieder jaar uitgereikt om de aandacht te vestigen op goede en leuke boeken, geschikt voor jongeren van 15 t/m 18 jaar. De tien meest aansprekende boeken van het afgelopen jaar maken kans op de titel Beste Boek voor Jongeren. De prijs bekroont boeken van hoge kwaliteit die aansluiten bij de belevingswereld van jongeren en die zo het leesplezier aanwakkeren.

Voor wie

Leerlingen tussen 15 en 18 jaar

Doel

Leerlingen enthousiasmeren en inspireren om boeken te lezen. Het plezier in lezen (her)ontdekken door verhalen die bij de belevingswereld van jongeren aansluiten.

Periode

September 2021

Tip

Leuke boeken vinden onmogelijk en literatuur lezen saai? Tijdens een Boekproeverij deelt de lees- en mediaconsulent tal van tips om lezen voor jongeren zo leuk mogelijk te maken.

Jonge Jury

Inhoud

De jongeren lezen tussen september en mei naar eigen keuze een aantal jeugdboeken die in 2020 voor het eerst verschenen en brengen een stem uit op hun favoriete titels. Iedere jongere die op een boek stemt, zit in de Jonge Jury. De vijf boeken die de meeste stemmen ontvangen, worden genomineerd voor de Prijs van de Jonge Jury. Het winnende boek wordt bekendgemaakt tijdens de feestelijke Dag van de Jonge Jury.

Het lesmateriaal is in samenwerking met vier lesmethoden Nederlands (Op Niveau, Talent, Nieuw Nederlands en Plot26) geschreven. De lesbrieven sluiten naadloos aan op het curriculum en de kerndoelen.

De bibliotheek ondersteunt u graag bij de invulling van de Jonge Jury op school. Een aantal mogelijkheden:

- Samenstellen van een projectcollectie Jonge Jury-boeken voor in de klas.
- Organiseren van een schrijversbezoek van een deelnemende schrijver, op school of in de bibliotheek.
- Bibliotheekbezoek, waarbij de leerlingen aan de slag gaan met Jonge Jury-boeken.

Voor wie

Leerlingen tussen 12 en 16 jaar

Doel

Jongeren enthousiasmeren voor lezen en leesplezier stimuleren. De Jonge Jury sluit aan bij de eindtermen van het fictie-onderwijs.

Periode

Jonge Jury-programma: sept.-mei: lezen, jan.-mei: stemmen, juni: vieren
Jonge Jury-activiteiten: afhankelijk van wensen en invulling

De Inkt aap

Inhoud

De Inkt aap confronteert jongeren met drie actuele literaire werken. Uit die drie boeken kiezen de jongeren vervolgens hun eigen winnaar die De Inkt aap krijgt. De Inkt aap is dé literaire jongerenprijs van Nederland. U kunt De Inkt aap op allerlei manieren integreren in uw lessen. De meest voorkomende vorm is als een extracurriculair project waarvoor leerlingen zich uit zichzelf opgeven. Er zijn echter ook klassikale schooljury's. De winnaar van De Inkt aap wordt bepaald door het optellen van de eindscores van alle schooljury's. Veel jury's sluiten de lees- en beoordeelperiode af met een debat op school. Het schooldebat is een optionele uitbreiding van het project. Er kan een echt debat worden gehouden met medescholieren en/of ouders als toeschouwers. Vanaf februari biedt De Inkt aap diverse webinars aan de deelnemende scholen aan. Daarin maken de leerlingen bijvoorbeeld kennis met de kunst van creatief schrijven, het schrijven van columns of stiftgedichten.

Voor wie

Leerlingen van 15 t/m 19 jaar

Doel

Jongeren in aanraking laten komen met hedendaagse literatuur.
Het stimuleren van leesplezier bij de leerlingen met als inzet dat deze ook na de schoolperiode overgaan tot het lezen van literaire werken.
Het bevorderen van analytisch vermogen, redeneer- en debattechnieken bij leerlingen.
Het creëren van een omgeving waar scholen in contact komen met de wereld van het literaire boek.

Periode

September 2021 – februari 2022

De Waddenshap

Inhoud

Tijdens de campagne De Waddenshap gaan leerlingen de uitdaging aan om binnen een half jaar drie zelfgekozen boeken te lezen. Hierbij worden ze gecoacht door drie bekende Nederlanders. De persoonlijke boodschap over boeken en lezen van bekende Nederlanders trekt de aarzelende lezers over de streep. De Waddenshap brengt leerlingen en studenten in aanraking met boeken en helpt bij het tot stand brengen van een leesroutine. Door de leestips die door de bekende Nederlanders worden gegeven krijgt u als docent ook snel zicht op een motiverend boekenaanbod, zodat u uw leerlingen kunt helpen kiezen. Ook laagtaalvaardige leerlingen uit schakelklassen of speciale taalklassen kunnen meedoen aan De Waddenshap. Voor elke leerling bestaat een boek op niveau. Voor deze specifieke groep bieden stripboeken vaak een uitkomst, door de combinatie van tekst en beeld.

U bepaalt hoe De Waddenshap wordt vormgegeven. Dat kan binnen het vak Nederlands, burgerschap, mentorles, SLB of door een aantal leesmomenten in te roosteren. Natuurlijk kunnen de leerlingen ook thuis lezen. Het is belangrijk dat leerlingen de boeken die ze willen lezen zelf kiezen.

De bibliotheek ondersteunt u graag bij de invulling van De Waddenshap op school. Een aantal mogelijkheden:

- Samenstellen van een projectcollectie met Waddenshap-boeken voor in de klas.
- Bibliotheekbezoek, waarbij de leerlingen aan de slag gaan met de boekentips van De Waddenshap.
- Een Boekproeverij, waarbij de leerlingen kennis maken met de boekentips van De Waddenshap.
- In de bibliotheek kan een speciale kast worden ingericht met Waddenshap-boeken.

Voor wie

Leerlingen van het praktijkonderwijs, vmbo en mbo

Doel

Het bezorgen van een positieve leeservaring aan leerlingen die minder graag lezen.

Periode

Oktober 2021 – april 2022

Lês No:

LêsNo!

Ynhâld

LêsNo is in lêsbefoarderingsprojekt foar jongerein yn de ûnderbou fan it fuortset ûnderwiis. It projekt is op inisjatyf fan it Platfoarm Lêsbefoardering Frysk ta stân kaam yn 2015. Afûk, Cedin, Fers en Stichting Lezen wurkje mei LêsNo gear mei as doel om de lêswille by de jonge doelgroep te fergrutsjen.

Om dat doel te berikken wurdt socht nei in oansprekkend, meastentiids nij boek yn kombinaasje mei oare media (sa as in webside en in flogsearje). Dêrfoar wurdt ûnder oare gearwurke mei Omrop Fryslân, GGD Fryslân en ferskate útjouwers.

Yn de lessen Frysk wurdt yn jannewaris/febrewaris 2022 wurke mei in boek en ek oare fakken (lykas maatskippijlear) kinne mei de tematyk fan it 'young adult'-boek oan 'e slach. Yn dit projekt binne in soad praatopdrachten te finen wêryn't learlingen it petear mei-inoar oan gean kinne oer dizze tema's. Yn duo's of yn groepkes. Dêrneist befettet it projekt lêsbegryp-fragen en kreative (skriuw)opdrachten. It projekt kin presys sa útfierd wurde as yn it opdrachtboek stiet, mar jo kinne foar jo klasse ek allinne de opdrachten útsykje dy't by jo of jo klasse passe.

Foar wa

Learlingen út klas 1 en 2 fan in fuortset ûnderwiis

Doel

Lêswille by de learlingen fergrutsjen
Learlingen lêze in Frysk boek

Perioade

Oanmelde kin oant 30 novimber 2021

Ynvestearring

€ 50,- per klasse

Tip

De boeken foar de learlingen krije jo fergees. In moaie oanfolling foar jo Fryske boekekolleksje.

INFORMATIE- VAARDIGHEDEN

Lezen in de 21^e eeuw gaat natuurlijk verder dan begrip van woorden. Deze generatie jongeren moet nu worden klaargestoomd om straks volwaardige digitale burgers te zijn. Daarbij horen ook informatievaardigheden. Informatievaardigheden omvat het scherp kunnen formuleren en analyseren van informatie uit bronnen, het op basis hiervan kritisch en systematisch zoeken, selecteren, verwerken, gebruiken en verwijzen van relevante informatie en deze op bruikbaarheid en betrouwbaarheid beoordelen en evalueren. In de context van de 21^e-eeuwse vaardigheden gaat het hierbij vaak om digitale bronnen, waaronder databanken, websites en catalogi.

In een wereld vol nepnieuws, filterbubbels en social media is het goed kunnen vinden, verwerken en delen van informatie niet vanzelfsprekend. Met onderstaande programma's draagt de bibliotheek graag een steentje bij aan de ontwikkeling van bewuste, kritische en actieve leerlingen die voorbereid zijn op onze mediarijke samenleving.

Lessenreeks informatievaardigheden

Inhoud	De lessenreeks bestaat uit 27 lessen die naar keuze zijn in te zetten binnen de eerste drie leerjaren van het voortgezet onderwijs (pro, vmbo, mavo, havo, vwo). Leerlingen kunnen onder meer informatie toevoegen op Wikipedia, hun eigen nepnieuws en advertorials maken, leren over deep fake en cybersecurity of een infographic maken. Aan de hand van uw vraag zullen wij kijken welke les(sen) het beste aansluiten. U kunt deze lessen vervolgens zelf uitvoeren of laten verzorgen door de lees- en mediaconsulent van de bibliotheek.
Voor wie	Leerlingen uit klas 1, 2 en 3 van het praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo en vwo.
Doel	Goed leren vinden, verwerken en delen van informatie
Duur	50 minuten per les
Waar	Naar wens op school of in de bibliotheek
Investing	€ 50 per les.
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden voor het uitvoeren van de lessen informatievaardigheden in de klas.

Voor
bewuste,
kritische en
actieve
leerlingen!

Profielwerkstuk

Inhoud	Een interactieve les informatievaardigheden voor examenklassen. Leerlingen krijgen tijdens een presentatie van de lees- en mediaconsulent de 'ins and outs' over het zoeken naar informatie. Veel leerlingen gaan meteen op internet zoeken naar informatie. Maar hoe zoek je effectief met Google en hoe werkt het eigenlijk? En er zijn natuurlijk meer bronnen te vinden dan alleen via de zoekbalk van Google. Welke bronnen kun je gebruiken en hoe check je die bronnen op betrouwbaarheid? Allemaal vragen waar uw leerlingen een antwoord op krijgen. Na een presentatie informatievaardigheden, kunt u kiezen voor een brainstormsessie. Elk onderzoek begint met een leervraag, ofwel: wat wil je eigenlijk weten? Ook bij het formuleren van een hoofdvraag en deelvragen krijgen de leerlingen hulp van de lees- en mediaconsulent die ze leert brainstormen en mindmappen.
Voor wie	Leerlingen uit de examenklassen van het voortgezet onderwijs.
Doel	Informatievaardigheden vergroten Diverse bronnen leren kennen Leren om slimmer te zoeken op internet en in andere bronnen
Duur	50 minuten per les
Waar	Naar wens op school of in de bibliotheek
Investing	€ 50 per les
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden voor de presentatie informatievaardigheden en de begeleidende brainstormsessie.

De
perfecte
start!

Dat je je als individu in de samenleving in vrijheid en welvaart kunt ontplooiën is een fundamentele menselijke waarde. Als bibliotheek is het onze taak om te zorgen dat mensen kunnen deelnemen aan die samenleving. Bijvoorbeeld door te zorgen dat informatie voor iedereen toegankelijk is, door zelfredzaamheid te stimuleren en door ernaar te streven dat iedereen erbij hoort.

Veel jongeren vinden het lastig om in te schatten welke informatie online wel of niet klopt. Ze zijn vaak minder mediawijs dan ze zelf denken en overschatten hun digitale vaardigheden, bijvoorbeeld als het gaat om hun privacyrisico's online.

Onze programma's leren jongeren hoe ze slim omgaan met internet, wat de regels online zijn en hoe je het onderscheid maakt tussen feit en fictie.

Data Detox Kit

Inhoud

Samen met de Friese bibliotheken heeft Fers de Data Detox Kit naar Fryslân gehaald en doorontwikkeld. Omdat we willen dat de leerlingen (weer) grip kunnen krijgen op hun digitale privacy en daarmee hun digitale geletterdheid ontwikkelen.

Met de Data Detox Kit volg je een achtdaagse 'kuur', waarbij je elke dag een onderdeel van je digitale persoonlijkheid behandelt. Het gaat hierbij niet om het minder gebruik van bijvoorbeeld smartphone of sociale media, maar juist over het bewuster gebruik maken ervan.

De leerlingen volgen een workshop over:

Digitale privacy: wat is privacy, waar begint het en wanneer houdt het op?

Digitale beveiliging: veiligheid begint en eindigt met een goed wachtwoord.

Digitale gezondheid: hoe kun je meer grip krijgen op de verslavende aard van je smartphone?

Desinformatie: hoe draag jij zelf bij aan de verspreiding van nepnieuws en wat kun je doen om het te stoppen?

Na deze workshop kunnen de leerlingen de Data Detox Kit thuis of op school doorlopen.

Voor wie

Leerlingen en studenten tussen 14 en 18 jaar van het vmbo, mavo, havo, vwo en mbo

Doel

Leerlingen krijgen (weer) grip op hun digitale privacy.

Duur

45 minuten

Waar

Op school

Investing

€ 50 per les

dBos

Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden voor het uitvoeren van de Data Detox Kit in de klas.

Doe je digiding!

Inhoud	Doe je digiding! bereidt jongeren op een praktische manier voor op onder andere: Hoe vraag ik een ID-kaart aan? Hoe krijg ik inkomstenbelasting terug? Hoe vraag ik zorgtoeslag aan? Daarmee ontwikkelen leerlingen en studenten digitale kennis en vaardigheden die ze tussen hun 15e en 18e levensjaar (en daarna) hard nodig hebben. Doordat ze weten wat er van hen wordt verwacht op het gebied van de digitale overheid, kan ze dat soms ook nog flink wat geld opleveren. De volgende thema's komen aan de orde. Het daadwerkelijk uitvoeren van de digitale aanvraag gebeurt met het oog op privacy uiteraard niet in de klas. 1. Overheid, burger en DigiD – (je DigiD aanvragen en activeren) 2. Identiteit – (je paspoort of ID-kaart aanvragen) 3. Bijbaan – (inkomstenbelasting terugvragen) 4. Studeren – (je studiefinanciering en studentenreisproduct aanvragen) 5. Verkeer en vervoer – (theorie-examen, aanvraag rijbewijs brommer, scooter, auto, tenaamstelling, verzekeren) 6. Zorg – (zorgverzekering afsluiten, zorgtoeslag aanvragen) 7. Bank en geldzaken – (bankrekening openen, online fraude, online shoppen en lenen) De lees- en mediaconsulent kan u adviseren over de inhoud en inzet van het lesprogramma, een workshop geven aan docenten waarin het lesmateriaal wordt toegelicht, helpen met de implementatie van het lesprogramma en/of één of meerdere modules uitvoeren in de klas als gastdocent.
Voor wie	Leerlingen en studenten tussen 15 en 18 jaar van het vmbo, mavo, havo, vwo en mbo
Doel	Vergroten van kennis van de (overheids)wereld Vergroten van digitale informatievaardigheden en van mediawijsheid-competenties Vergroten van woordenschat van de overheid
Duur	2 lesuren per module Tussen de besteldatum en ingangsdatum moeten minimaal drie weken zitten, i.v.m. het aanmaken van inloggegevens.
Waar	Op school
Investing	Afhankelijk van de wensen van de school
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden om een of meer modules te verzorgen.

Mediabegrip

Inhoud	De wereld verandert. (Sociale) media nemen een steeds belangrijkere rol in. Mediabegrip is de methode om mediawijsheid de aandacht te geven die ze verdient. De lessen zijn gebaseerd op de actualiteiten en gericht op media. Tijdens de lessen komen recente onderwerpen aan bod die aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen. Mediabegrip kan ingezet worden om in de klas de lijnen open te houden en eventuele problemen vroegtijdig te signaleren. Bij de lessen gaat het niet om het betekenis geven aan moeilijke woorden en de gevaren van (sociale) media, maar het zorgt voor mediawijsheid met betekenis. De lessen sluiten aan bij de mediawijsheidscompetenties en er wordt aandacht besteed aan de kerndoelen. Mediabegrip levert ook een bijdrage aan de ontwikkeling van de 21st century skills en aan kritisch denken en samenwerken.
Voor wie	Leerlingen uit klas 1 & 2 van het voortgezet onderwijs
Doel	Leerlingen wegwijs maken op internet en sociale media Het bespreken van normen, waarden en betrouwbaarheid Leerlingen denken na over berichten op (sociale) media en zijn alert voor valkuilen en nepberichten.
Duur	45 minuten
Waar	Op school
Investing	€ 50 per lesuur
dBos	Gratis. De uren van de lees- en mediaconsulent kunnen ook gebruikt worden om een of meer lessen Mediabegrip te verzorgen.